

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobců: a) A. K., narozený X
b) N. K., narozená X
oba státní příslušníci Turecké republiky
t. č. v X

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o **žalobě proti rozhodnutím** žalovaného ze dne 4. 10. 2022, č. j. OAM-305/LE-BE01-BE02-PS-2022 a č. j. OAM-306/LE-BE01-BE02-PS-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 10. 2022, č. j. OAM-305/LE-BE01-BE02-PS-2022 a č. j. OAM-306/LE-BE01-BE02-PS-2022, se zrušují.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Obsah podání účastníků řízení

1. Žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), odeslanou žalovanému dne 3. 11. 2022 a doručenou prostřednictvím žalovaného zdejšímu soudu dne 14. 11. 2022, se žalobci, kteří jsou manželi, společně domáhají zrušení v záhlaví označených rozhodnutí žalovaného [dále jen „napadené rozhodnutí A“ ve vztahu k žalobci a) a „napadené rozhodnutí B“ ve vztahu k žalobkyni b)], jimiž žalovaný podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zajistil oba žalobce v Z. p. z. c. B. – J. (v textu též jako „ZZC“) a podle § 46a odst. 5 zákona o azylu stanovil dobu trvání jejich zajištění do 30. 1. 2023.

2. Žalobci namítají, že jsou Kurdové a v zemi původu se potýkali s diskriminací. Konkrétně žalobce a) uvedl, že byl v Turecku asi poslední tři roky členem prokurderské strany HDP a že již předtím byl jejím příznivcem. Chodil na demonstrace proti režimu a byl ve věci práv kurdského obyvatelstva aktivní na sociálních sítích, kde publikoval různé články a příspěvky. Řada jeho příbuzných skončila kvůli svým aktivitám ve vazbě (zejména v roce 2016). Diskriminaci jako Kurd zažíval rovněž v práci. Žalobkyně b) zažívala diskriminaci ve škole. Do Evropy proto zamířili s cílem podat žádost o udělení mezinárodní ochrany ve Francii, což sdělili cizinecké policii hned při prvním kontaktu. Nelze tedy dovozovat, že žádost o mezinárodní ochranu podali vylučně s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění. Jejich tvrzením, že se žalobci v zemi původu neměli dobře a že *odešli s cílem podat žádost o udělení mezinárodní ochrany* ve Francii, se ale žalovaný nijak nezabýval. Obě napadená rozhodnutí jsou proto zatížena vadou nepřezkoumatelnosti a měla by být zrušena.
3. Žalobci obecně namítli, že žalovaný porušil ustanovení § 2 odst. 2 a 4, § 3, § 50 odst. 2 a 3, § 52 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a ustanovení § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Namítají totiž, že nebyly naplněny podmínky pro jejich zajištění.
4. Zaprvé nebyla splněna podmínka, že podali žádost o udělení mezinárodní ochrany pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění.
5. Žalobci předně namítají, že neexistoval ani oprávněný důvod se domnívat, že z takového důvodu jejich žádosti byly podány, neboť již do protokolu o podání vysvětlení před cizineckou policií ze dne 27. 9. 2022 uvedli, že v zemi původu jako Kurdové byli diskriminováni. Jejich výpověď však nebyla řádně a kompletně tlumočena. Není pravdou, že by uvedli pouze, že zemi původu opustili, protože se jim tam nežilo dobře a neměli práci a že se do Turecka vrátit nechtějí, neboť by rádi požádali o azyl ve Francii. Tento přepis podle žalobců v žádném případě nereflektuje veškeré rozhodné skutečnosti, které během prvního kontaktu s cizineckou policií uváděli, to však zjistili až během právního poradenství v ZZC. Spolu s odvoláním proti uloženému správnímu vyhoštění, v němž rozvedli důvody pro opuštění země původu, proto zároveň podali stížnost na tlumočení a požádali o provedení doplňujícího pohovoru s tlumočením do jazyka kurdského, při kterém by měli příležitost objasnit výše uvedené skutečnosti. Žalobci se proto domnívají, že žalovaný vyšel při vydání napadeného rozhodnutí z neúplného skutkového stavu věci, který vyžadoval zásadní doplnění. Mají za to, že skutečnost, že relevantní informace nebyly obsahem protokolu o podání vysvětlení, nelze přičítat k jejich tíži, neboť pro absenci znalosti českého jazyka neměli možnost ověřit kvalitu tlumočení dříve než během právního poradenství v ZZC. Je tedy pouze chybou žalovaného, pokud se opakovaně spoléhal toliko na obsah předchozího řízení před cizineckou policií a nečinil žádné vlastní kroky pro zjištění skutečného stavu věci.
6. Z procesní opatrnosti nicméně žalobci dále namítají, že závěr, že žádost o mezinárodní ochranu podali vylučně s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění, nebylo možné zaujmout ani na základě skutečností, které obsahem spisu byly.
7. K argumentu, že přicestovali na území bez platných cestovních dokladů a pobytových oprávnění, žalobci uvádí, že uvedené tvrzení nepopírají, ale hájí se tím, že ani neměli jinou možnost a že taková situace není pro uprchlíky nijak neobvyklá, což vyplývá i z čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, publikované pod č. 208/1993 Sb. (dále jen „Ženevská úmluva“). Žalobci potvrzují, že je sice pravdou, že nepřicházeli přímo z území, kde by byly jejich svobody ohroženy (neboť se před příchodem do České republiky

zdržovali například v Srbsku), a že se sami nepřihlásili úřadům a o mezinárodní ochranu požádali až po kontrole cizineckou policií, nicméně důraz kladou na to, že s českými správními orgány spolupracovali. Svou skutečnou identitu před správními orgány nijak netajili a vysvětlili důvody pro nezákonný vstup. Relevantní také je, že žalobci nebyli seznámeni s platným právním řádem a nebyli si vědomi toho, že byli povinni podat žádost o udělení mezinárodní ochrany v první bezpečné zemi. Správnímu orgánu přitom sdělili, že měli v plánu svůj pobyt legalizovat konkrétně ve Francii, kde chtěli podat žádost o azyl. Žalobci jsou tudíž toho názoru, že nebylo na místě jim vyčítat nezákonný vstup na území České republiky, aniž by byl posouzen jejich případ v celkovém kontextu motivů, které k jejich jednání vedly. Stěžejní je, že coby občané Turecka čelili v zemi původu diskriminaci, a měli pouze omezené možnosti získat legální vízum, neboť část rodiny žalobce a) byla dokonce ve vězení. I z mezinárodního uprchlického práva přitom vyplývá, že uprchlík často nemá jinou možnost, než vstoupit do bezpečné země v rozporu s platnými předpisy. Samotný fakt neregulérního vstupu proto nemůže být dostatečným důkazem o účelovosti podaných žádostí o mezinárodní ochranu.

8. K argumentu, že žalobci nepožádali o mezinárodní ochranu dříve, žalobci uvádí, že neexistuje povinnost požádat o mezinárodní ochranu okamžitě při vstupu do České republiky, nýbrž že žádost může být podána fakticky kdykoliv, pokud pro její podání objektivně existují důvody (k tomu citovali z rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 4. 2020, č. j. 60 Az 62/2019-44). Žalobci přitom nerozumí tomu, kdy dříve měli podle žalovaného žádost o mezinárodní ochranu podat – žalobci byli kontrolováni cizineckou policií dne 26. 9. 2022, zajištění v ZZC byli dne 27. 9. 2022 a žádost o mezinárodní ochranu podali dne 30. 9. 2022, tedy o pouhé tři dny později. Žalobci tak žádost o mezinárodní ochranu podali v podstatě při první příležitosti a zejména v zachované zákonné lhůtě 7 dní. Prodlení několika dní je logické i s ohledem na to, že žalobci nehovoří českým jazykem a neorientují se v českém právním řádu, nelze proto po nich ani spravedlivě požadovat, aby se sami ihned zorientovali ve své právní situaci a možnostech jejího řešení. Z důvodu zajištění jim byly navíc zabaveny mobilní telefony a měli jen omezený přístup k právnímu poradenství. Žalobci jsou proto toho názoru, že není na místě, aby jim bylo vyčítáno, že žádost o mezinárodní ochranu podali s několikadenním zpožděním (navíc jde o skutečně minimální prodlevu), a že skutečnost, že požádali o mezinárodní ochranu s určitým časovým odstupem, nelze bez dalšího považovat za důkaz o účelovosti jejich žádostí o mezinárodní ochranu. Jejich situace je tedy zásadně odlišná od případů, kdy se cizinec na území České republiky pohybuje bez dokladů a potřebných pobytových oprávnění několik měsíců či let.
9. K argumentu, že není důvod žalobcům věřit, že zůstanou na území České republiky, neboť jejich cílovou zemí je Francie, žalobci uvádí, že nepopírají, že před správním orgánem uvedli, že mířili do Francie, kde měli v úmyslu požádat o mezinárodní ochranu. To ale svědčí o tom, že se nesnažili zatajit své skutečné úmysly, což by jim mělo jít jen ve prospěch, nikoliv k tíži. Nicméně podstatné je, že v době prvotního kontaktu s cizineckou policií nebyli seznámeni s pravidly pro pohyb státních příslušníků třetích zemí po Evropské unii. Žalobci tehdy nebyli poučeni o tom, že mají povinnost podat žádost o mezinárodní ochranu v první bezpečné zemi. Až díky právnímu poradenství byli poučeni o své povinnosti setrvat na území České republiky po dobu řízení o mezinárodní ochraně. Této povinnosti porozuměli, a nyní proto aktivně spolupracují se správním orgánem v řízení o jejich žádostech o mezinárodní ochranu. Z původního vyjádření před cizineckou policií proto již nelze dovozovat, že nebudou v případě propuštění ze ZZC respektovat platná pravidla a vycestují do Francie. I pokud by ale v případě žalobců existovaly pochybnosti o tom, zda zůstanou po propuštění ze

ZZC na území České republiky, samy o sobě nepředstavují zákonný důvod pro jejich zajištění. Žalovaný byl totiž v řízení o zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu povinen zodpovědět toliko otázku, zda existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění (tj. zda je na první pohled účelová), nikoliv zda hrozí tzv. vážné nebezpečí útěku. Argumenty, že žalobce je třeba zajistit, neboť by v opačném případě cestovali do Francie, jsou proto nepřiléhavé.

10. Na základě shora uvedeného mají žalobci za to, že v jejich případě nejsou dány oprávněné důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany podali pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění. Okolnosti jejich případu, zjištěné během odvolacího řízení ve věci správního vyhoštění (jejich obava z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině), naopak hovoří o tom, že by mohli být uprchlíky. Žádost žalobců se totiž s ohledem na situaci Kurdů v Turecku jeví jako azylově relevantní. Je obecně známou informací (až notorií), že Kurdové čelí v Turecku náboženské a etnické diskriminaci, přičemž tyto osoby žádají o mezinárodní ochranu i v České republice a jejich nárok na mezinárodní ochranu z důvodu diskriminace již v minulosti uznaly i české správní soudy (například Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 29. 11. 2019, č. j. 33 Az 23/2018-37).
11. Žalovaný se přitom nijak nezabýval důvody, které žalobce vedly k opuštění země původu, ačkoliv od počátku řízení uváděli, že mají zájem podat v Evropské unii žádost o azyl. Tím zatížil napadená rozhodnutí nepřezkoumatelností. Za situace, kdy žalobci cizinecké policii sdělili, že zemi původu opustili s cílem podat v Evropě žádost o azyl, bylo na místě, aby byli tázáni na bližší okolnosti jejich příběhu. Pokud se tak v řízení před cizineckou policií nestalo, bylo pak na místě, aby skutečný stav věci před vydáním napadených rozhodnutí zjistil samotný žalovaný – žalobci byli zajištěni v ZZC a pro vydání rozhodnutí byla k dispozici lhůta 5 dní od dne podání žádosti o mezinárodní ochranu, která byla dostatečná pro zajištění tlumočnicka a provedení doplňujícího pohovoru. Pokud přesto v řízení před správními orgány nebyly zjištěny všechny rozhodné skutečnosti ohledně důvodnosti jejich azylové žádosti, nelze to vyloučit žalobcům, nýbrž žalovanému (na svou podporu odkázali na rozsudek zdejšího soudu ze dne 4. 10. 2021, č. j. 49 A 4/2021-20). Žalobci se tedy domnívají, že žalovaný pochybil, jestliže rozhodl pouze na základě podkladů cizinecké policie, ačkoliv jejich výpovědi před cizineckou policií naznačovaly, že by mohli mít azylově relevantní důvody pro opuštění země původu, a bylo tedy třeba spisový materiál zásadně doplnit. I z tohoto důvodu by tedy mělo dojít ke zrušení napadených rozhodnutí pro vadu řízení.
12. Ostatně skutečnost, že by žádost žalobců mohla být azylově relevantní, připouští i samotný žalovaný, jestliže dospěl k závěru, že žádosti žalobců nepovažuje za zjevně nedůvodné ve smyslu § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu s tím, že nelze vyloučit, že žalobci v dalším řízení rozvedou další důvody podání žádosti. Navzdory tomu ale žalovaný vůbec nijak nezohlednil, že žalobci jednoznačně nejsou pouze ekonomickými migranty, kteří by chtěli zneužít postavení žadatelů o mezinárodní ochranu, pro které je institut § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu primárně určen.
13. Dále žalobci namítají, že nebyla splněna ani druhá podmínka pro jejich zajištění, neboť žalovaný neprokázal, že by v jejich případě nebylo možné uplatnit některé ze zvláštních opatření. I pokud by totiž žalobci nebyli zranitelnými osobami, měl žalovaný povinnost zabývat se alternativami k zajištění a přistoupit k němu teprve poté, co by bylo prokázáno, že nelze účinně uplatnit mírnější opatření. Úvaha správního orgánu tedy nesmí být vedena tím způsobem, že detence je preferovanou formou opatření a alternativy přicházejí v úvahu až

druhotně, neboť z § 46a odst. 1 zákona o azylu plyne pravý opak. Toto ustanovení stanoví, že i v případě existence podezření, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, je nezbytné nejdříve řádně posoudit, zda lze účinně uplatnit zvláštní opatření za účelem vycestování. Argument správního orgánu, že uložení alternativy není možné v důsledku existence předchozího neoprávněného pobytu žalobců, v souvislosti s čímž se jejich žádost o udělení mezinárodní ochrany jeví správnímu orgánu jako účelová, je tedy v přímém rozporu se smyslem § 46a odst. 1 zákona o azylu. Pokud by se přistoupilo na tuto argumentaci, nebylo by možné uplatnit alternativu v podstatě nikdy, neboť za těchto okolností by správní orgán musel zajistit každého cizince, který pobýval na území České republiky neoprávněně, bylo s ním zahájeno řízení o správním vyhoštění a následně podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v ZZC. Ustanovení § 46a odst. 1 písm. e) ve spojení s § 47 zákona o azylu by se tak stalo zcela nadbytečným. Žalobci žalovanému vyčítají, že s nimi před vydáním napadených rozhodnutí neprovedl pohovor za účelem ověření možností aplikace alternativ k zajištění a že ani nerefletoval skutečnosti svědčící v jejich prospěch (například skutečnost, že žalobci se správními orgány od počátku aktivně spolupracují pro vyřešení jejich situace) a automaticky je označil za nedůvěryhodné osoby. Žalobci jsou přitom přesvědčeni, že se nabízelo zejména jejich umístění do otevřeného pobytového střediska ve smyslu § 47 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, neboť již tím by bylo dosaženo kontroly nad žalobci a zajištěna jejich dostupnost správním orgánům.

14. Konečně žalobci namítají, že napadená rozhodnutí neobstojí, ani pokud jde o délku trvání zajištění, neboť vykazují dva zásadní nedostatky. Zaprvé je odůvodnění délky zajištění nedostatečné, čistě formální a vzbuzuje dojem svévole a zadruhé je zajištění v délce 120 dní nepřiměřené a zbavuje žalobce práva na účinný soudní přezkum v rozumných intervalech. Žalobci vyzdvihují, že délka povinnosti setrvat v zařízení pro zajištění cizinců by neměla být využívána paušálně, nýbrž by měla odpovídat individuálním okolnostem případu. Žalovaný se však omezuje pouze na konstatování délky rozhodování spolu s možností případného podání žaloby a doby doručování dokumentů v rámci soudního řízení, aniž by vysvětlil, proč bude rozhodovat v maximální možné době. Z rozhodnutí přitom musí být zřejmé, jak dlouho je žadatele o azyl nezbytné držet v zařízení pro zajištění cizinců s ohledem na dosažení sledovaného cíle, nikoliv jak dlouho je to maximálně možné, což je bohužel obvyklou praxí žalovaného. Délka trvání zajištění na 109 dnů tak není z pohledu žalobců přiměřená a individualizovaná, což budí dojem účelovosti. Žalobci k tomu poukazují zejména na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2015, č. j. 7 Azs 251/2015-66.
15. Žalobci uzavřeli, že bezesporu došlo k závažnému zásahu do jejich právní sféry v podobě faktického zbavení osobní svobody, a že je tudíž nezbytné postupovat velmi pečlivě a odůvodnění rozhodnutí se věnovat velmi podrobně. Jelikož tomuto požadavku napadená rozhodnutí A a B nedostála, měla by být zrušena.
16. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že se namítaných porušení zákonných ustanovení nedopustil a že je přesvědčen o tom, že je z napadených rozhodnutí jasně seznatelné, z jakých podkladů vycházel, jakým způsobem je hodnotil a k jakým závěrům jej tyto úvahy vedly – popsal skutkový stav věci i zdůvodnil, proč dospěl k domněnce, že žalobci podali žádost o mezinárodní ochranu pouze účelově s cílem oddálit hrozící správní vyhoštění ve smyslu § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Neměl ale povinnost zabývat se tvrzeními žalobců ohledně jejich úmyslu žádat v Evropě o azyl, jelikož otázka zkoumání takových důvodů je věcí samostatného řízení o žádosti o mezinárodní ochraně. Žalovaný zdůraznil,

že žalobci požádali o udělení mezinárodní ochrany až po jejich zadržení policií, zajištění za účelem realizace vyhoštění a umístění do ZZC. Z jejich výpovědí přitom nevyplynulo nic, co by jim bránilo požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve, byl-li to jejich skutečný zájem. Podle žalovaného tudíž existují oprávněné důvody se domnívat, že žádosti o udělení mezinárodní ochrany byly podány pouze s cílem vyhnout se nebo pozdržet jejich vyhoštění. Z jednání žalobců nadto plyne nebezpečí, že „se budou vyhýbat své povinnosti z území České republiky nevycestovat“, čímž budou mařit výkon rozhodnutí o vyhoštění. Nadto by byl propuštěním žalobců ze zajištění ohrožen průběh správního řízení ve věci mezinárodní ochrany, neboť ani zde nelze předpokládat, že by žalobci dosavadní způsob jednání změnili a respektovali zvláštní opatření dle zákona o azylu, které by jim správní orgán namísto zajištění uložil. Ze všech těchto důvodů proto žalovaný uplatnění zvláštního opatření podle § 47 zákona o azylu neshledal účinným (k tomu odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1 Azs 349/2016-48). Na základě uvedeného proto žalovaný navrhl soudu žalobu obou žalobců zamítnout.

II. Obsah správního spisu

17. Soud ze správního spisu zjistil, že žalobci byli dne 26. 9. 2022 ztotožnění a zadržení při policejní kontrole po nehodě na dálnici D1. Pro důvodné podezření, že vstoupili na území České republiky neoprávněně a neoprávněně zde pobývají, byli téhož dne zajištěni podle § 27 odst. 1 písm. d) a odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Dne 27. 9. 2022 s nimi bylo zahájeno správní řízení o vyhoštění z důvodů podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 3 a 4 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), tj. z důvodu, že na území České republiky pobývají bez platného cestovního dokladu a oprávnění k pobytu.
18. Oba žalobci byli zajištěni podle § 124 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců za účelem správního vyhoštění, a to na dobu 70 dnů ode dne omezení jejich osobní svobody (tj. od 26. 9. 2022) – konkrétně žalobce a) byl zajištěn rozhodnutím Policie České republiky, Krajského ředitelství policie kraje Vysočina, odboru cizinecké policie ze dne 27. 9. 2022, č. j. KRPJ-114185-24/ČJ-2022-160022-SV, a žalobkyně b) rozhodnutím ze dne 27. 9. 2022, č. j. KRPJ-114189-23/ČJ-2022-160022-SV (dále jen „rozhodnutí o policejním zajištění“).
19. Podle odůvodnění rozhodnutí o policejním zajištění měl žalobce a) při pohovoru dne 27. 9. 2022 za přítomnosti tlumočnicka z tureckého jazyka, pana Canera Ibraimiho, uvést, jaká je jeho totožnost, že je tureckým státním příslušníkem a že naposledy bydlel se svou manželkou v X v provincii X, nyní tam bydlí jeho rodiče. Vylíčil, že z Turecka vycestoval se svou manželkou začátkem září 2022. Kontaktoval řidiče kamionu, který mu nabídl, že je za cenu 14 000 € doveze do Francie. V Turecku je řidič naložil do nákladového prostoru kamionu, v němž cestovali asi jeden den až do Srbska, a tam je řidič z kamionu vysadil. To, že se nacházejí v Srbsku, žalobce poznal podle bankovek. Poté šli s převaděčem pěšky, ve skupině ostatních cizinců asi čtyři dny, až došli na místo, kde nastoupili do předem domluveného auta, které je mělo odvézt do Francie. Žalobce uvedl, že neví, přes které státy tímto autem cestovali, jeli nepřetržitě a jen jednou zastavili někde v obchodě. Když jim řidič ukázal polohu na telefonu, zjistili, že jsou v České republice. Asi po hodině havarovali, celá skupina proto vystoupila a utekla do lesa. Tam chtěli čekat, až se situace uklidní a oni budou moci pokračovat v cestě, v lese je však vypátrala a zadržela policie. K motivům, proč odešel Turecka, měl žalobce uvést, že se jim tam nešlo dobře a neměli práci. Upřesnil, že pracoval na stavbách jako zedník, ale práce byla špatně placená, proto se

rozhodl, že s manželkou odjedou do Francie, kde žije jeho bratranec, který je francouzským občanem. Do Turecka se žalobce nechce vrátit, protože cílem jeho cesty je Francie, kam se chce dostat a požádat tam o azyl. Žalobce dodal, že v České republice nemá žádné vazby, závazky ani pohledávky. Konstatoval, že v případě návratu do Turecka mu nehrozí mučení, trest smrti, nelidské či ponižující zacházení ani jiné vážné nebezpečí, protože pochází z bezpečné oblasti země. Dodal, že mu není známa překážka nebo důvod, proč by nemohl vycestovat z České republiky, chce jet do Francie.

20. Žalobkyně b) měla podle rozhodnutí o policejním zajištění při pohovoru dne 27. 9. 2022 za přítomnosti stejného tlumočníka z tureckého jazyka uvést, jaká je její totožnost, že je tureckou státní příslušnicí a že naposledy bydlela ve své vlasti v místě uvedeném manželem. Svou cestu vylíčila shodně jako její manžel. K motivům, proč z Turecka odešla, měla také uvést, že se jim tam nežilo dobře a neměli práci. Proto se s manželem rozhodli, že spolu odjedou do Francie, kde žije manželův bratranec a sestřenice. Upřesnila, že má sice vysokoškolské ekonomické vzdělání, ale v Turecku nepracovala. Do Turecka se žalobkyně nechce vrátit, cílem její cesty je Francie, kam se chce dostat a požádat tam o azyl. Sdělila, že v České republice nemá žádné vazby, závazky ani pohledávky. V případě návratu do Turecka jí nehrozí mučení, trest smrti, nelidské či ponižující zacházení, nebo jiné vážné nebezpečí, neboť pochází z bezpečné oblasti země. Nebyla jí známa ani překážka nebo důvod, proč by nemohla vycestovat z České republiky, chce jet do Francie.
21. Dne 27. 9. 2022 Policie České republiky, Krajské ředitelství policie kraje Vysočina, odbor cizinecké policie, rozhodla podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 3 a 4 zákona o pobytu cizinců, že se žalobcům ukládá správní vyhoštění v délce dvou let – konkrétně žalobce a) byl vyhoštěn rozhodnutím Policie České republiky, Krajského ředitelství policie kraje Vysočina, odboru cizinecké policie ze dne 27. 9. 2022, č. j. KRPJ-114185-21/ČJ-2022-160022-SV, a žalobkyně b) rozhodnutím ze dne 27. 9. 2022, č. j. KRPJ-114189-18/ČJ-2022-160022-SV.
22. Oběma žalobcům bylo orgánem Policie České republiky předáno písemné poučení (informace) o právu požádat o mezinárodní ochranu ve lhůtě 7 dní ode dne, kdy byli o této možnosti informováni (§ 3b odst. 1 zákona o azylu) – konkrétně u žalobce a) se jednalo o poučení ze dne 27. 9. 2022, č. j. KRPJ-114185-26/ČJ-2022-160022-SV, a u žalobkyně b) o poučení ze dne 27. 9. 2022, č. j. KRPJ-114189-20/ČJ-2022-160022-SV. V rámci textu byli poučeni též o tom, že si nemohou zvolit zemi Evropské unie, kde budou žádat o udělení mezinárodní ochrany, a vlivu takové žádosti na realizaci hrozícího vyhoštění.
23. Dne 28. 9. 2022 byli žalobci umístěni do ZZC za účelem realizace správního vyhoštění. Tam oba podali dne 30. 9. 2022 žádosti o udělení mezinárodní ochrany, v nichž uvedli, že jsou kurdské národnosti.
24. Napadenými rozhodnutími A a B ze dne 4. 10. 2022 byli žalobci zajištěni podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, neboť žalovaný shledal, že existují důvody se domnívat, že žádosti žalobců o udělení mezinárodní ochrany byly podány pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění. Žalovaný v odůvodnění obou rozhodnutí nejprve shrnul dosavadní průběh předcházejících řízení včetně obsahu provedených výsledků žalobců ze dne 27. 9. 2022, jakož i relevantní právní úpravu. Vzhledem k tomu, že žalobci přicestovali a pobývali na území bez cestovního dokladu či jiného dokladu totožnosti, nemá za prokázanou jejich totožnost. Navázal, že právě nelegální přicestování a pobyt svědčí o vztahu žalobců k právnímu rádu České republiky a Evropské unii obecně, a že jim proto

nelze věřit, že v případě řízení ve věci mezinárodní ochrany by se na tomto jejich přístupu mělo cokoliv změnit a že by žalobci respektovali jejich povinnost setrvat na území České republiky po dobu celého správního řízení. Zde žalovaný zohlednil, že žalobci přicestovali do České republiky v automobilu, který jim zajistil převaděč za úplaty vysoké částky, přičemž si museli být vědomi toho, že takovým způsobem se mezi státy legálně necestuje. Nadto se žalobci po dopravní nehodě skrývali v lese a jen čekali, až budou moci v nelegální cestě pokračovat. Žalovaný je přesvědčen, že by žalobci bezesporu pokračovali v nelegální cestě do Francie, kvituje proto, že byli zajištěni a umístěni do ZZC za účelem správního vyhoštění, které jim bylo uloženo na dobu dvou let (v napadeném rozhodnutí B je nesprávně uvedeno na dobu jednoho roku). Má za to, že žalobci nemají žádný subjektivní ani objektivní důvod zdržovat se na území České republiky po dobu probíhajícího správního řízení ve věci jejich žádostí o mezinárodní ochranu, neboť opakovaně sdělili, že jejich cílovou zemí je Francie, kde měli v úmyslu pracovat a požádal o mezinárodní ochranu. Ve Francii má žalobce a) bratrance, kdežto v České republice nemají žádné vazby. Žalovaný vyzdvihl, že žalobci v rámci předcházejícího řízení uvedli, že jim v Turecku nic nehrozí a v návratu do vlasti jim nic nebrání, neboť vycestovali kvůli potřebě výdělků finančních prostředků a protože se jim tam špatně žilo. Tyto skutečnosti, které jsou z pohledu mezinárodní ochrany zcela irelevantní, tedy zjevně svědčí o účelovém využití podané žádosti o mezinárodní ochranu, jelikož žalobci netvrdili, že by utíkali z vlasti v důsledku palčivých objektivních důvodů. Žalobci o udělení mezinárodní ochrany požádali až po zadržení Policií České republiky, a to po jejich zajištění za účelem realizace vyhoštění a umístění do ZZC. Z jejich výpovědí přitom nevyplývalo nic, co by jim bránilo v dřívějším podání žádosti o mezinárodní ochranu kdekoliv během jejich cesty nebo následně v České republice bezprostředně poté, co k tomu měli příležitost. Nevyvinuli však žádnou snahu tak učinit, dokonce nikdy neměli v úmyslu podat žádosti právě v České republice. Z jednání žalobců proto žalovaný vyvodil, že žádosti o mezinárodní ochranu podali toliko ve snaze oddálit, zmařit nebo znemožnit realizaci vyhoštění, neboť hrozba nuceného návratu do vlasti se po jejich zajištění již stala reálnou. Uvedenému navzdory nicméně žalovaný konstatoval, že podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany nelze jako zjevně nedůvodné zamítnout podle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu, neboť žalobci mohou uvést i jiné důvody, proč by jim měla být udělena mezinárodní ochrana. Podle názoru žalovaného nelze rozumně předpokládat, že by žalobci změnili své dosavadní jednání a respektovali zákon o azylu, uplatnění zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu proto neshledal účinným. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný dále konstatoval, že žalobci nejsou osobami ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu, jelikož neuvedli ani nenaznačili takové skutečnosti, na základě kterých by bylo možné usuzovat na opak. Dobu zajištění žalovaný odůvodnil tak, že doba 120 dní odpovídá maximální délce řízení ve věci mezinárodní ochrany, doručování a lhůtě pro případné podání správní žaloby s tím, že žalobci budou zajištěni nejpozději do 30. 1. 2023.

25. Napadená rozhodnutí byla žalobcům doručena v ZZC a telefonicky přetlumočena do jazyka kurdského dne 5. 10. 2022.
26. Po vydání napadeného rozhodnutí, dne 12. 10. 2022, žalobci poskytli údaje ke svým žádostem o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce a) ke své osobě mj. uvedl, že je kurdské národnosti a je členem politické strany HDP, v jejímž vedení je jeho strýc. Většina jeho příbuzných a známých je ve vězení, a protože „mu dělali problémy“ a on nechtěl do vězení, odcestoval z vlasti. Žalobce a) dále popsal cestu z vlasti do České republiky a sdělil,

že nikdy nevlastnil cestovní doklad. Žalobkyně b) ke své osobě mj. uvedla, že je kurdské národnosti a že byt sama není politicky aktivní, je sympatizantkou politické strany HDP. Její manžel politicky aktivní je, měl kvůli tomu problémy, a proto chtěl odcestovat do Francie, s čímž mu pomáhala. Hodně příbuzných jejího manžela je ve vězení, a kdyby zavřeli i jeho, zůstala by sama. Žalobkyně b) dále popsala cestu z vlasti do České republiky a také sdělila, že cestovní doklad nikdy nevlastnila.

III. Posouzení žaloby soudem

27. Žaloba byla podána včas ve lhůtě podle § 46a odst. 7 zákona o azylu, osobami oprávněnými a splňuje veškeré náležitosti kladené na žalobu proti rozhodnutí správního orgánu. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to s přihlédnutím k žalobním bodům uplatněným žalobci. Soud ve věci rozhodl bez jednání, neboť žádný z účastníků řízení nepožádal o nařízení jednání a ani soud nepovažoval nařízení jednání za nezbytné (§ 46a odst. 8 zákona o azylu).
28. Podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu může ministerstvo v případě nutnosti rozhodnout o zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření, jestliže byla žádost o udělení mezinárodní ochrany podána v zařízení pro zajištění cizinců a existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání podle evropského zatýkacího rozkazu k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody do ciziny, nebo je pozdržet, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve.
29. Podle § 46a odst. 5 zákona o azylu ministerstvo v rozhodnutí o zajištění stanoví dobu trvání zajištění, kterou lze prodloužit, a to i opakovaně, nejdéle na 120 dnů.
30. Podle § 47 odst. 2 zákona o azylu může ministerstvo rozhodnout o uložení zvláštního opatření žadateli o udělení mezinárodní ochrany, jestliže nastanou důvody podle § 46a odst. 1 nebo § 73 odst. 3, ale je důvodné se domnívat, že uložení zvláštního opatření je dostatečné k zabezpečení účasti žadatele o udělení mezinárodní ochrany v řízení ve věci mezinárodní ochrany. Zvláštním opatřením se podle § 47 odst. 1 zákona o azylu rozumí rozhodnutím ministerstva uložená povinnost žadatele o udělení mezinárodní ochrany zdržovat se v pobytovém středisku určeném ministerstvem [písm. a)] nebo osobně se hlásit ministerstvu v době jím stanovené [písm. b)].
31. Na úvod soud připomíná, že jedním z účelů zajištění podle shora citovaného ustanovení je vytvořit podmínky pro to, aby pouze z důvodu, že cizinec podal žádost o mezinárodní ochranu, nebyla zmařena realizace vyhoštění podle zákona o pobytu cizinců [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 15. 2. 2017, č. j. 10 Azs 284/2016-35, a rozsudek NSS ze dne 28. 2. 2017, č. j. 4 Azs 9/2017-31]. Účelem zajištění v tomto případě tedy není pouze zaručit účast žadatele v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu, nýbrž zabezpečit jeho dostupnost pro policejní složky fakticky vykonávající rozhodnutí o vyhoštění pro dobu, kdy žadatel pozbyde postavení žadatele o mezinárodní ochranu a budou splněny podmínky vykonatelnosti rozhodnutí o vyhoštění (§ 119 odst. 7 zákona o pobytu cizinců; srov. rozsudek NSS ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1 Azs 349/2016-48).
32. Soud v tomto řízení přezkoumává pouze rozhodnutí o tzv. přezajištění, které se vydává v situaci, kdy cizinec poté, co byl zajištěn podle zákona o pobytu cizinců, požádá o udělení

mezinárodní ochrany. Rozhodnutí o tzv. přezajištění tak *de facto* navazuje na prvotní rozhodnutí o zajištění, přičemž je přípustné, aby rozhodnutí o tzv. přezajištění vycházelo výlučně z podkladů, které byly opatřeny v souvislosti s rozhodováním o prvotním zajištění v režimu zákona o pobytu cizinců (srov. rozsudek NSS ze dne 5. 3. 2014, č. j. 3 Azs 24/2013-42). Pokud žalovaný, který je při rozhodování o zajištění cizince striktně limitován krátkou zákonnou lhůtou, vychází z dosavadních skutkových zjištění, byť jiného orgánu (Policie České republiky), není za předpokladu dostatečnosti těchto zjištění takový postup jeho pochybením, nýbrž naopak naplněním obecné zásady hospodárnosti řízení.

33. Žalobci předně namítají, že z okolností jejich případu a z jejich výpovědí, i když vadně přetlumočených, bylo možné dovodit, že žádost o mezinárodní ochranu nepodali jen ve snaze vyhnout se správnímu vyhoštění a že vysvětlení žalovaného, který jim připisuje k tíži, že žádost o udělení mezinárodní ochrany mohli podat dříve, nemá oporu ve zjištěném skutkovém stavu. Přitom právě v tom žalovaný spatřuje důkaz účelovosti jednání žalobců, což má pak dopad i na důvěryhodnost tvrzení žalobců, že hodlají se žalovaným spolupracovat a nehrozí, že by uprchli.
34. Předně je třeba říci, že za kvalitu tlumočení v řízení o správním vyhoštění a o zajištění odpovídá správní orgán, přičemž z pohledu práv zajišťovaného cizince je irelevantní, který správní orgán to je (zda Policie České republiky nebo ministerstvo). Obecně sice platí, že správní orgán i soud může vycházet z toho, že obsah přetlumočené výpovědi odpovídá tomu, co bylo cizincem skutečně řečeno v jeho jazyce, ovšem pokud cizinec bez zbytečného odkladu poté, co měl možnost se dozvědět o nesprávnosti překladu, uplatní proti jeho přesnosti a úplnosti námitky a uvede, jaké jeho sdělení „se v procesu překladu ztratilo“, musí se správní orgán, stejně jako i soud takovou námitkou zabývat a řádně ji vyhodnotit v kontextu všech okolností. Vzhledem k tomu, že žalovaný žalobce nevyslechl, což v procesu přezajištění s ohledem na krátkost lhůt nebylo bez dalšího jeho povinností, žalobci mohli námitku proti tlumočení poprvé uplatnit až v žalobě, resp. odvolání proti rozhodnutí o vyhoštění (to součástí správního spisu není) či při podání žádosti o mezinárodní ochranu, k čemuž však došlo až po vydání napadeného rozhodnutí. Pokud tedy otázku řádného tlumočení a posouzení důvěryhodnosti důvodů v tomto směru namítaných žalobci napadené rozhodnutí nijak nezmiňuje, nelze v tom spatřovat jeho nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů. Ovšem nic to nemění na tom, že pokud se napadené rozhodnutí opírá o údaje převzaté z účinně zpochybněného tlumočnického úkonu, může v tom být spatřována jeho nezákonnost s ohledem na nesprávnost skutkových zjištění, z nichž vychází.
35. V tomto případě soud vyhodnotil, že okolnosti případu žalobců skutečně nasvědčují tomu, že jejich výpověď mohla být přetlumočena vadně. Ze správního spisu se podává, že výpovědi obou žalobců měl tlumočit z tureckého jazyka stejný tlumočník (Caner Ibraimi), který jim měl přetlumočit též rozhodnutí o správním vyhoštění, rozhodnutí o policejním zajištění a poučení o možnosti požádat o mezinárodní ochranu. Ve formulářích prohlášení o úmyslu požádat o mezinárodní ochranu, které byly žalobcům dne 30. 9. 2022 předloženy v turecké verzi, již ale žalobci uvedli, že jsou kurdské národnosti. Napadené rozhodnutí proto již byla žalobcům tlumočena do jazyka kurdského jiným tlumočnickem a stejně tak údaje k žádosti o mezinárodní ochranu již žalobci podávali za přítomnosti tlumočnicka do jazyka kurdského, přičemž při té příležitosti oba sdělili, že mluví převážně kurdsky, byť mluví i turecky.

36. Tlumočník z turečtiny, jak soud ověřil ve veřejné databázi zapsaných tlumočnicků dostupné na webu Ministerstva spravedlnosti (<https://seznat.justice.cz/>), nebyl zapsaným tlumočnickem. Tím je podstatně zvýšeno riziko nejen co do kvality tlumočení, ale i co do případného rizika vědomě nepřesného tlumočení, neboť schopnosti takového tlumočníka nebyly prověřeny příslušným státním orgánem a taková osoba ani v procesu tlumočení nedává všanc svou profesní čest a dobrou pověst. I při vědomí možné trestní odpovědnosti za trestný čin dle § 347 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, riziko jejíhož odhalení je ovšem v situaci poškození osob v překérní situaci jako jsou zadrženi cizinci bez dokladů minimální, je nepřesné tlumočení větším rizikem právě u osob v postavení *ad hoc* tlumočníka.
37. Žalobci doložili svou totožnost tureckými občanskými průkazy (v tomto směru je odůvodnění napadených rozhodnutí poukazujících na nepředložení dokladů o totožnosti nepravdivé) a i přes vedení oddělených výslechů vypovídali prakticky shodně. Jimi uváděné okolnosti nejsou v rozporu s tím, co plyne z okolností zjištěných při jejich zadržení a jejich dokladů totožnosti. Zvláštní přitom je, že v rámci výpovědi tlumočené z turečtiny nebylo žádným způsobem zmíněno, že by byli kurdské národnosti, hovořili kurdštinou, pocházeli z oblasti obývané kurdským etnikem a jediné relevantní údaje v tomto směru představoval název bydliště a sdělení, že ve Francii chtějí požádat o azyl. Přitom ve všech následujících úkonech se žalobci hlásili ke kurdské národnosti, kurdskému jazyku a též zmiňovali, že pro svou národnost čelili diskriminaci, přičemž žalobcova rodina byla v souvislosti s politickou angažovaností v kurdské politické straně vězněna a i sám žalobce čelil problémům.
38. I bez znalosti zpráv o zemi původu je přitom z obecných informací dostupných ve sdělovacích prostředcích známo, že postavení kurdské menšiny je v Turecku problematické, většinovým etnikem jsou marginalizováni a diskriminováni i v oblastech, kde tvoří většinu obyvatel, dochází k trestním řízením s osobami politicky činnými v kurdských politických stranách a zejména v posledních letech byla zásadní měrou odstraněna i pojistka v podobě nezávislosti soudnictví, jež by mohlo poskytovat alespoň určitou ochranu. Nadto je též známo, že vládnoucí režim významně aktivizuje i početné turecké menšiny žijící v cizině a snaží se je využít ve svůj prospěch. Bydliště žalobců (město, resp. provincie X) se přitom nachází v oblasti obývané převážně kurdským etnikem, jak lze i při minimální snaze dohledat ve veřejně dostupných zdrojích, např. zde [[https://cs.wikipedia.org/wiki/Kurdov%C3%A9#/media/Soubor:Kurdish-inhabited_area_by_CIA_\(1992\).jpg](https://cs.wikipedia.org/wiki/Kurdov%C3%A9#/media/Soubor:Kurdish-inhabited_area_by_CIA_(1992).jpg)].
39. Za dané situace tedy soud nemůže vyloučit a dokonce považuje za relativně pravděpodobné, že počáteční výpověď žalobců skutečně byla tlumočena takovým způsobem, aby odfiltrovala jejich zmínky o příslušnosti ke kurdské menšině, problémech, jimž ve vlasti čelili, a s tím spojenou motivací k útěku a podání žádosti o mezinárodní ochranu. Skutečnost, že prvotní tlumočení zajišťoval pravděpodobně tlumočník turecké národnosti, mohla vést k záměrnému či podvědomému potlačení zmínky o diskriminačních příčinách ekonomických obtíží žalobců, stejně jako i např. smyslu otázek na hrozící nebezpečí tak, že nebyla vůbec připuštěna tematika možnosti ohrožení pocházejícího od státních orgánů.
40. Podstatné přitom je, že soud nespatřuje žádné důvody, jež by zpochybňovaly důvěryhodnost tvrzení žalobců. Žalobci totiž v průběhu dosavadního řízení neměnili svou výpověď, k přicestování skrytým způsobem mohli mít dobré důvody (na něž se je ovše

nikdo nedotázal) a o mezinárodní ochranu požádali oproti tomu, co tvrdí žalovaný, bez zbytečné prodlevy. K tomu je třeba připomenout, že podle čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, publikované pod č. 208/1993 Sb., (dále jen „Ženevská úmluva“) se smluvní státy (mezi něž se řadí i Česká republika) zavázaly, že nebudou stíhat pro nezákonný vstup nebo přítomnost takové uprchlíky, kteří přicházejí přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy ve smyslu článku 1, vstoupí nebo jsou přítomni na jejich území bez povolení, za předpokladu, že se sami přihlásí bez prodlení úřadům a prokáží dobrý důvod pro svůj nezákonný vstup nebo přítomnost.

41. Žalobci již před vydáním napadených rozhodnutí uvedli, že jsou kurdské národnosti a že hledají azyl, byť nesprávně předpokládali, že o něj mohou požádat Francii, kde podle svých slov mají příbuzné (bratrance). Po vydání napadených rozhodnutí pak na základě přesněji mířených otázek popsali, že žalobci činil vládní režim problémy v souvislosti s jeho členstvím v kurdské politické straně a obával se ztráty svobody, zejména v situaci, kdy již jiní členové jeho rodiny byli v souvislosti se svou politickou činností uvězněni.
42. I přes problematické tlumočení v řízení o správním vyhoštění tedy žalovaný disponoval určitými minimálními indiciemi, že by žalobci mohli být příslušníky menšiny perzekuované tureckými orgány, což mělo vzbudit jeho pozornost a vyvolat snahu tyto okolnosti prověřit doplněním výsledku. Pokud takto žalovaný nepostupoval, nedostatečné zjištění skutkového stavu ke dni vydání napadených rozhodnutí musí jít k jeho tíži.
43. Nadto v řízení o zajištění cizince, resp. žadatele o mezinárodní ochranu tíží důkazní břemeno správní orgán, a proto není vyloučeno, aby v žalobě byly vznášeny dříve neuplatněné důvody nezákonnosti napadeného rozhodnutí, přičemž soud se jimi může a musí zabývat, třebaže žalovaný neměl vůbec příležitost (a je jedno zda v důsledku vlastního pochybení, nebo jen proto, že dříve takové otázka nebyla účastníkem řízení nastolena) jejich důvodnost posoudit jako první, a shledá-li je soud důvodnými, musí s ohledem na ně i napadené rozhodnutí zrušit.
44. Podle posledních závěrů Soudního dvora Evropské unie (srov. rozsudek ve spojených věcech C-704/20 a C-39/21 *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*) musí soud v řízení o přezkumu rozhodnutí správního orgánu o zajištění žadatele o mezinárodní ochranu dokonce zohledňovat z moci úřední i případné další žalobcem neuplatňované důvody nezákonnosti a nové skutečnosti zjištěné soudem nad rámec skutečností, z nichž vycházel správní orgán, tedy i skutečnosti nastalé po vydání napadeného rozhodnutí. Specifičnost řízení, v němž soud nepřímou rozhoduje o osobní svobodě zajištěného cizince, a s ní spojená potřeba úplného přezkumu zákonnosti omezení osobní svobody tak má přednost před zásadou subsidiarity správního soudnictví.
45. S ohledem na uvedené tedy soud přihlíží i k tomu, co žalobci uvedli při odůvodnění své žádosti o mezinárodní ochranu. Z těchto skutečností přitom plyne, že žalobci nevycestovali ze země původu jen z důvodu ekonomických obtíží, ale z důvodu ohrožení osobní svobody žalobce v důsledku jeho politické činnosti. Za daného stavu přitom žalobce mohl mít opodstatněnou obavu, že by jej podání žádosti o vydání cestovního dokladu mohlo vystavit zvýšenému riziku, že proti němu turecké státní orgány zasáhnou a nejen že mu takový doklad nevydají, ale též učiní kroky k omezení jeho osobní svobody. Jinými slovy soud nemá za bezpečně prokázáno, že by žalobci bezpečně mohli požádat a získat cestovní doklad nezbytný pro vycestování z území Turecka. V důsledku toho

žalovaný nemůže žalobcům klást k tíži, pokud vycestovali bez cestovního dokladu, a tedy i skrytým způsobem (neboť jinak by se přes státní hranici ani nedostali).

46. Kromě toho mají žalobci pravdu v tom, že podání žádosti o mezinárodní ochranu nijak zvlášť neodkládali. Je pravdou, že žádost o mezinárodní ochranu teoreticky mohli uplatnit již v Srbsku, ovšem o tom, že si nemohou vybírat, ve které zemi požádají o mezinárodní ochranu, byli poučeni až poté, co byli zadrženi v České republice (nad rámec věci lze též podotknout, že ani nebyli poučeni o tom, že pro případ, že Českou republiku opustí a budou pokračovat do Francie, budou nuceně vráceni v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 604/2013 zpět do České republiky, což by mohlo mít významný preventivní účinek pro druhotný pohyb žadatelů o mezinárodní ochranu). V případě cizinců prchajících před ohrožením ve státě původu přitom musí být uplatnění zásady, že neznalost zákona neomlouvá, přiměřené jejich zvláštní situaci a konkrétním okolnostem jejich případu. Znalost pravidel mezinárodního uprchlického práva a evropské legislativy v této oblasti totiž rozhodně nepatří mezi běžné znalosti domácího obyvatelstva, a natožpak cizinců opouštějících mnohdy v časové tísní a za stresujících podmínek svou domovskou zemi.
47. Žalobci popsali (a toto jejich sdělení nic nezpochybňuje), že jejich cesta od překročení turecké hranice trvala jen jednotky dnů (jeden den kamionem do Srbska, čtyři dny pěšky přes hranice neznámého státu Evropské unie a následně odhadem jeden až dva dny autem až do místa, kde byli zadrženi). Z jejich výpovědi nevyplývá, že by v nějaké zemi pobývali delší dobu, jednotlivé části jejich cesty na sebe patrně bez nějakých významných přetržek bezprostředně navazovaly. Převaděči přitom žalobcům prakticky neposkytli žádný prostor pro kontakt se státními orgány zemí, přes něž cestovali, proto ani neměli faktickou možnost o mezinárodní ochranu požádat dříve než v České republice. V České republice přitom již při prvotním výslechu přinejmenším zmínili, že hledají azyl. Vzhledem k tomu, že o jejich vyhoštění bylo rozhodnuto hned první den po jejich zachycení a o nutnosti požádat o mezinárodní ochranu v první zemi Evropské unie byli poučeni (jak lze dovozovat z čísel listů správního spisu o vyhoštění) až po vydání takového rozhodnutí, nelze jim dost dobře vytýkat ani to, že žádost nepodali přímo příslušníkům cizinecké policie. Prostě k tomu nedostali žádný časový prostor. Úmysl podat žádost o mezinárodní ochranu v České republice projeвили dva dny po svém umístění do ZZC, tedy bez zbytečného prodlení.
48. Z judikatury NSS vyplývá, že je sice legitimní požadovat, aby žadatel o mezinárodní ochranu podal žádost bezprostředně poté, co vstoupil na území státu, kde posléze žádost podal. Pakliže takovou žádost bezprostředně nepodá, ačkoliv o možnosti požádat o mezinárodní ochranu ví, může to skutečně svědčit o neexistenci strachu z pronásledování, může to být důvodem zpochybňujícím věrohodnost žadatele či jeho azylového příběhu a zakládá to pochybnosti o skutečném důvodu podání žádosti o mezinárodní ochranu (nabízí se závěr, že primárním důvodem podání žádosti je jen snaha legalizovat svůj pobyt). Pokud ovšem žadatel splňuje podmínky pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany, není možné mu takovou ochranu odeprít pouze z toho důvodu, že o ni nepožádal dříve.
49. Pro takový případ totiž § 3b odst. 1 zákona o azylu stanoví, že oprávnění cizince podat žádost o udělení mezinárodní ochrany v ZZC zaniká uplynutím 7 dnů ode dne, kdy byl policií informován o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany na území a důsledcích spojených s uplynutím této lhůty. Nadto odstavec třetí citovaného ustanovení

dokonce upravuje (v souladu s požadavky mezinárodního práva) alternativu, kdy lze nazírat na projev vůle cizince jako na takovou žádost i po uplynutí zákonné sedmidenní lhůty. Není tedy přijatelné, aby žalovaný v rozporu s § 3b zákona o azylu vyčítal žalobcům, že využili zákonem garantované možnosti, a to bez toho, aby se konkrétněji zamyslel nad důvody, jež žalobci na podporu své včasné žádosti uplatnili.

50. Pozice žalobců je skutečně nesrovnatelná s pozicí cizinců, kteří dlouhodobě nelegálně pobývají na území České republiky a teprve po svém zdržení mnoho měsíců či třeba i let od vstupu na území uplatní žádost o mezinárodní ochranu. Zatímco u takových cizinců je dán významný prostor pro pochybnosti o vážnost takové žádosti a skutečně se nabízí, že žádost je uplatňována jen jako cesta jak předejít hrozícímu vyhoštění, v situaci žalobců nelze z jejich dosavadního chování a prakticky jen epizodického pohybu v jiných zemích odlišných od země původu dovozovat, že by pouze zneužívali uprchlického práva. Žádný z důvodů, který žalovaný v tomto směru v napadeném rozhodnutí uvedl, sám ani ve spojení s ostatními není dostatečný k bezpečnému podložení závěru, že žádost žalobců není motivována jejich obavami před pronásledováním v zemi původu. Za takového stavu tedy prokazatelně není naplněn důvod pro zajištění žalobců stanovený v § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Napadená rozhodnutí jsou tudíž nezákonná a musí být zrušena, přičemž by bylo již nadbytečné se zabývat i dalšími žalobními body. Přesto považuje soud za potřebné podotknout, že shora uvedené důvody, pro něž žalovaný neměl v žalobce důvěru potřebnou pro využití zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu jakožto přednostního institutu před omezením osobní svobody rozhodnutím o zajištění, jsou v principu totožné s důvody, proč se žalovaný domníval, že žádost o mezinárodní ochranu byla podána jen s cílem zabránit vyhoštění. S ohledem na vyvrácení správnosti těchto úvah žalovaného tak nejsou podle soudu ani dány důvody, jež by bránily uplatnění zvláštních opatření, přičemž s ohledem na skutečně chybějící ukotvení žalobců v České republice se nabízí právě umístění v pobytovém středisku, kde by žalobci mohli vyčkat výsledku projednání jejich žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

51. Jak vyplývá z předchozí argumentace soudu, žaloba je důvodná, jelikož závěr žalovaného o tom, že žalobci se snaží jen vyhnout správnímu vyhoštění a nelze vůči nim uplatnit zvláštní opatření podle § 47 odst. 1 zákona o azylu, odporuje skutečnostem vyplývajícím ze správního spisu a je nezákonný (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).
52. S ohledem na uvedené tedy soud obě napadená rozhodnutí, jež se zakládají na shodných důvodech, zrušil. Soud však již nerozhodoval o vrácení věcí žalovanému k dalšímu řízení ve smyslu § 78 odst. 4 s. ř. s., neboť zrušením napadených rozhodnutí, která byla prvními úkony v řízení, zde již není řízení, v němž by bylo možné pokračovat (srov. obdobně rozsudek NSS ze dne 22. 12. 2015, č. j. 4 Azs 234/2015-36). Vyhlášením tohoto rozsudku vzniká žalovanému povinnost bezodkladně žalobce propustit ze zajištění [§ 46a odst. 13 písm. c) zákona o azylu].
53. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalobci, kteří byli ve věci úspěšní, požadavek na náhradu nákladů řízení neuplatnili a vynaložení takových nákladů na jejich straně ani neplyne z obsahu spisu. Proto soud rozhodl tak, že žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 22. listopadu 2022

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce